EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

LAUSUNTO

3.9.2026

Hallintovaliokunnalle

Eduskunnan kanslian lausunto hallituksen esityksestä 85/2026 vp eduskunnalle laeiksi viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista annetun lain, tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain sekä turvallisuusselvityslain 18 ja 48 §:n muuttamisesta

Hallintovaliokunta on pyytänyt eduskunnan kanslialta lausuntoa otsikkoasiassa. Eduskunnan kanslia on arvioinut asiaa 1. lakiehdotuksen 3 a §:n 3 momentin kannalta. Kyseisen säädösehdotuksen mukaan, mitä 2 momentissa säädetään, ei sovelleta suojelupoliisin, eduskunnan oikeusasiamiehen eikä valtioneuvoston oikeuskanslerin toimintaan, tuomioistuimiin, valitusasioita käsittelemään perustettuihin lautakuntiin, tasavallan presidentin kansliaan eikä eduskunnan virastoihin.

Lausuntonaan eduskunnan kanslia esittää seuraavan.

Eduskunnan kanslian ja eduskunnan virastojen aseman oikeudelliset lähtökohdat

Eduskunnan työjärjestyksen 74 §:n mukaan eduskunnan kanslian tehtävänä on luoda eduskunnalle edellytykset hoitaa sille valtioelimenä kuuluvat tehtävät. Eduskunnan kanslia toimii kansliatoimikunnan valvonnassa.

Eduskunnan virkamiehistä annetun lain 2 §:n 2 momentin mukaan eduskunnan virastoja ovat eduskunnan kanslia ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia sekä eduskunnan yhteydessä olevat valtiontalouden tarkastusvirasto ja kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos.

Ehdotetussa sääntelyssä on eduskunnan kanslian kannalta kyse erityisesti siitä, että eduskunnan kanslian ja muiden eduskunnan virastojen rajaaminen soveltamisalan ulkopuolelle on oikeudellisesti riittävän selvää.

Taustaksi voidaan mainita, että perustuslakivaliokunta on käsitellyt eduskunnan kanslian ja muiden eduskunnan virastojen roolia esimerkiksi lausunnossa PeVL 33/2025 vp:

> ”Perustuslain 2 §:n 1 momentin mukaan valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta. Eduskunnan toiminta voidaan jakaa perustuslaissa ja eduskunnan työjärjestyksessä säänneltyyn valtiopäivätoimintaan ja eduskunnan virastojen suorittamaan hallintotoimintaan. Perustuslakivaliokunnan mukaan eduskunnan

> valtiosääntöinen asema merkitsee myös sitä, ettei eduskunnan valtiopäivätoiminta voi olla ulkopuolisen valvonnan kohteena, vaan eduskunnan toiminnan laillisuusvalvonta on säädetty perustuslaissa tyhjentävästi eduskunnan omien elinten, eduskunnan puhemiehen ja perustuslakivaliokunnan, tehtäväksi (PeVL 14/2018 vp, s. 10—11). Perustuslakivaliokunnan mielestä lähtökohtaista estettä ei ole sille, että hallintoa koskevat yleislait ulotetaan koskemaan eduskunnan virastoja (ks. PeVL 43/1998 vp, s. 6/II).” (PeVL 33/2025 vp, kappale 22)

Arvioidessaan ehdotusta kyberturvallisuuslaiksi perustuslakivaliokunta totesi eduskunnan kanslian ja muiden eduskunnan virastojen aseman osalta seuraavaa:

> ”Eduskunnan työjärjestyksen 74 §:n mukaan eduskunnan kanslian tehtävänä on luoda eduskunnalle edellytykset hoitaa sille valtioelimenä kuuluvat tehtävät. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan hallituksen esityksessä on omaksuttu lähtökohta, jonka mukaan eduskunnan valtiopäivätoiminta ja eduskunnan kanslian viranomaistoiminta ovat erotettavissa toisistaan myös tässä sääntely-yhteydessä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tällainen erottelu ei ole kuitenkaan mahdollista. Eduskunnan kanslian tietojärjestelmissä käsitellään pääosin valtiopäivätoimintaan liittyviä tietoja.
>
> Perustuslakivaliokunnan mielestä erityisesti eduskunnan kanslian sisällyttäminen kokonaisuudessaan lain soveltamisalaan on valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallista. Eduskunnan kanslia on kiinteä osa eduskunnan organisaatiota eikä sitä voida erottaa eduskunnan toiminnasta ylimpänä valtioelimenä. Vastaavia eduskunnan toimintaan liittyviä näkökohtia voidaan esittää myös eduskunnan muista virastoista. Esimerkiksi perustuslain 90 §:n 2 momentin mukaan valtion taloudenhoidon ja valtion talousarvion noudattamisen tarkastamista varten eduskunnan yhteydessä on riippumaton valtiontalouden tarkastusvirasto.” (PeVL 62/2024 vp, kappaleet 22–23)

Ehdotetun säännöksen arviointi

Ehdotetusta 1. lakiehdotuksen 3 a §:n 3 momentin säännöksestä ilmenee esityksen tarkoituksena olevan, että 3 a §:n 2 momenttia ei sovelleta eduskunnan virastoihin. Hallituksen esityksestä (esim. s. 33 ja 41) ilmenee, että tämän tarkoituksena on ollut rajata eduskunnan virastot lain 3 a §:n 2 momentin soveltamisalan ulkopuolelle. Esimerkiksi säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että

> ”Ehdotetut soveltamisalan rajoitukset johtuvat pääosin näiden julkiseen sektoriin kuuluvien organisaatioiden perustuslaissa säädetystä asemasta, jonka perusteella valtion keskushallintoon kuuluvien viranomaisten ohjaustoimivaltaa ei voida ulottaa näiden organisaatioiden sisäisen hallinnon ohjaukseen.” (HE 85/2026 vp, s. 41)

Eduskunnan kanslia kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että hallituksen esityksestä ei ilmene täysin selvästi, mitä viittauksella eduskunnan virastoihin tarkoitetaan ehdotettavassa laissa. Säädösehdotuksesta eikä sen perusteluista ilmene, mitä säädösehdotuksella tältä osin tarkalleen ottaen tarkoitetaan.

Eduskunnan kanslia kiinnittää huomiota siihen, että säännöksen viittaus eduskunnan virastoihin ei ole täysin yksiselitteinen ottaen huomioon, että voimassa olevassa sääntelyssä viittaukset eduskunnan kansliaan ja eduskunnan virastoihin eivät ole täysin vakiintuneita.

Esimerkiksi

- julkisesta tiedonhallinnasta annetun lain 3 §:ssä käytetään käsitettä ”eduskunnan virastot” ja

- tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain 1 §:n 3 momentissa käytetään käsitettä ”Tätä lakia ei sovelleta eduskunnan valtiopäivätoimintaan eikä eduskunnan kansliaan tai muuhun eduskunnan virastoon.”

Koska ehdotetun lainsäädännön viittaus eduskunnan virastoihin ei ole lainsäädännössä täysin yksiselitteinen, eikä hallituksen esityksessä kuvata, mitä käsite tarkoittaa, eduskunnan kanslian käsityksen mukaan hallintovaliokunnan on sääntelyn selvyyden vuoksi syytä täsmentää säännöstä.

Eduskunnan kanslian käsityksen mukaan säädösehdotusta olisi mahdollista täsmentää esimerkiksi tekoälyjärjestelmien valvonnasta annettua lakia vastaavaksi siten, että

> ”Mitä 2 momentissa säädetään, ei sovelleta suojelupoliisin, eduskunnan oikeusasiamiehen eikä valtioneuvoston oikeuskanslerin toimintaan, tuomioistuimiin, valitusasioita käsittelemään perustettuihin lautakuntiin, tasavallan presidentin kansliaan eikä eduskunnan kansliaan tai muihin eduskunnan virastoihin.”

Kyseistä täsmennystä olisi mahdollista perustella esimerkiksi selventävällä toteamuksella:

> ”Lain 3 a §:n 3 momenttia on täsmennetty siten, että siinä todetaan nimenomaisesti, että sitä ei sovelleta eduskunnan kansliaan tai eduskunnan virastoihin. Eduskunnan kansliasta säädetään eduskunnan työjärjestyksen 74 §:ssä. Muilla eduskunnan virastoilla tarkoitetaan eduskunnan virkamiehistä annetun lain 2 §:n 2 momentin mukaisesti eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaa sekä eduskunnan yhteydessä olevaa valtiontalouden tarkastusvirastoa ja kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitosta.”

Eduskunnan kanslian käsityksen mukaan tällainen muutos olisi luonteeltaan vain eduskunnan kanslian roolia selventävä, eikä se muuttaisi ehdotettua soveltamisalarajausta.

Anna Sorto
Apulaispääsihteeri

Lauri Koskentausta
Valiokuntaneuvos